


**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені Г.С. СКОВОРОДИ**



**АРГУМЕНТИ
СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ:
«НЕСТАЧА» І «БАЖАННЯ»
У ТЕКСТІ**

**Матеріали
Міжнародної наукової конференції**

(2-3 квітня 2021 року)

Харків – 2021

Лепетюха А. В. СИНОНІМІЧНІ ВИСЛОВЛЕННЯ З НЕДОСТАТНІСТЮ ВИРАЖЕННЯ (на матеріалі французької художньої прози ХХ століття).....	145
Маленко О. О. КОГНІТИВНІ ВИКРИВЛЕННЯ В СУСПІЛЬНІЙ РЕЦЕПЦІЇ ЗНАКОВИХ ПИСЬМЕННИКІВ: ІСТИННЕ/ОБ'ЄКТИВНЕ VS ВИКРИВЛЕНЕ/СУБ'ЄКТИВНЕ	150
Мартиненко Б. В., Стрелець К. В. ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ «СЛОВА О ПОЛКУ ІГОРЕВИМ»	156
Моклиця М. В. ПСИХОАНАЛІТИЧНИЙ ВМІСТ АГОНУ: ДРАМАТУРГІЯ ЛЕСІ УКРАЇНКИ	161
Муслієнко О.В. ТЕКСТ АБСУРДУ ЯК ТЕРИТОРІЯ НЕ/МОЖЛИВИХ СМИСЛІВ	166
Паульс В.О. ІНСТРУМЕНТАЛІЗМ РЕНЕ ГІЛЯ В ПЕРІОД РОЗКВІТУ СИМВОЛІЗМА: ІДЕЇ ТА РЕАЛІЇ	171
Попова Е.С. ТЕКСТОВАЯ ИНТЕРФЕРЕНЦИЯ В ПРОЗЕ В.К. ЖЕЛЕЗНИКОВА	175
Потніцева Т.Н. АНГЛИЙСКАЯ ЖЕНЩИНА ЭПОХИ ФРАНЦУЗСКОЙ РЕВОЛЮЦИИ: ПАРАДОКСЫ ПУБЛИЧНОГО И ПРИВАТНОГО	180
Приходько В. С., Петрусенко Н. Ю. ФАНТАСТИКА И РЕАЛЬНОСТЬ В РОМАНЕ МАРКА ЛЕВИ «МЕЖДУ НЕБОМ И ЗЕМЛЕЙ»	185
Проскурин И.А. ЭКСПЛИЦИТНАЯ ПАРАДИГМА «ОТСУТСТВУЮЩЕЕ» И ИМПЛИЦИТНАЯ ПАРАДИГМА «ЖЕЛАЕМОЕ» В СТИХОТВОРЕНИИ М.Ю. ЛЕРМОНТОВА «НЕТ, НЕ ТЕБЯ ТАК ПЫЛКО Я ЛЮБЛЮ...».....	190
Прушковська І. В. БАТЬКІВСЬКА ДЕПРИВАЦІЯ ЯК ПРИЧИНА «НЕСТАЧІ» У ТУРЕЦЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ ПЛОЩИНІ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРЧОСТІ А. ХАШІМА ТА ДЖ. ТАРАНДЖИ)	194
Ragachewskaya M. EXPRESSION OF DESIRE IN D.H. LAWRENCE'S SHORT STORIES.....	199
Rogalski Paweł RESZTKI, ŚLADY, FRAGMENTY. TROPY NIEPRZEZROCZYSTEJ WIDMOWOŚCI PAŃSTW W NARRACJACH PODRÓŻNICZYCH WOJCIECHA GÓRECKIEGO	205
Румянцева-Лахтіна О. О. ТРАДИЦІЇ ПАТРІАРХАЛЬНОЇ ТА НУКЛЕАРНОЇ СІМ'Ї В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ: ПОШУКИ ГАРМОНІЇ	213

компонентом абсурду (Клюев, 2000). Однак специфіка текстів подібного типу не передбачає віднаходження єдиного смислу, який був би сталим і безсумнівним. Щоразу реципієнт зустрічається із новою ситуацією нерозуміння й змушений відшукувати інші стратегії від/творення смислу.

Referenses

- Burenina, O. (2005). Simvolistskii absurd i ego traditsii v russkoi literature i kul'ture pervoi poloviny XX veka. Sankt-Peterburg: Aleteiya, 332 s. (Seriya «Zarubezhnaya rusistika») [in Russian].
- Kamyu, A. (1997). Mif pro Sizifa. *Kamyu A. Vibrani tvori: U 3 t.* Kharkiv: Folio, 1997. T. 3. S. 72–162 [in Russian].
- Klyuev, E. (2000). Teoriya literatury absurda. Moscow: URAO, 104 s. [in Russian].
- Lotman, YU. & Pyatigorskii, A. (1968). Tekst i funktsiya. *III Letnyaya shkola po vtorichnym modeliruyushchim sistemam: Tezisy.* Kyaehriku [Otv. red. YU.M. Lotman]. Tartu: TGU, 1968. S. 74–88 [in Russian].
- Esslin, M. (2004). The Theatre of the absurd. New York: Vintage books, A Division of Random House, 480 p.



ІНСТРУМЕНТАЛІЗМ РЕНЕ ГІЛЯ В ПЕРІОД РОЗКВІТУ СИМВОЛІЗМА: ІДЕЇ ТА РЕАЛІЇ

Паульс В. О. (Харків)

<http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.4643664>

Abstract

Up to the present the figure of French poet René Ghil (1862-1925) remains mainly one-side criticized. Having studied numerous resources (Acquisto, Bobillot, Dubrovkin, etc) one concludes that R. Ghil did not contribute significantly to French symbolism and his intention to develop instrumentalism at the peak of broadspreading literary movement now can not be treated seriously as his personal achievement. Although, whether, from the point of scientific exactness, it is correct to neglect author's studios, poems, theory of instrumentalism according to which not necessarily a word is a symbol, it can be expressed by either a vowel, or a consonant, or certain sounds, school that the poet

founded, the circle of soulmates who supported his ideas, because they seemed closer to them than those of symbolists is doubted and is being resolved within this research.

It is clear that the theory of instrumentalism was not totally innovative for that period, but having opposed it to symbolism, blamed masters and the 'young' generation of literary movement for simplifying the original complicated French language, equalizing symbols to whole words R.Ghil could widely introduce himself and his untypical vision of literature, language, functions of poetry and, despite the negative attitude from the majority of literary representatives, with his works the poet definitely influenced oeuvres by Stuart Merrill (1863-1915), Pierre Quillard (1864-1912), Emile Verhaeren (1855-1916), Albert Mockel (1866-1945), Valery Bryusov (1873-1924) and others.

Key words: R. Ghil, French symbolism, instrumentalism, symbols, vowels, consonants, sounds.

Остання чверть XIX століття – це період вражаючого піднесення французького символізму, вплив на пряму на літератури інших країн (зокрема, Англії, Німеччини, Австрії, Бельгії, Швейцарії, Китаю, Росії), збагачення світової літератури чисельними працями поетів, яких цікавило тільки те, що робить Світ прекрасним: природа, мистецтво, музика, почуття. Франція, наближуючись до *la fin de siècle*, потребувала духовного піднесення, пробудження від песимізму, яким просякнута особливо література декадентів (Kuntsevich, 2016: 25). На зміну останнім, а також Е. Золя та його «протоколізму» прийшли символісти і перенаправили думки людей від реальної дійсності до нереальної (Kuntsevich, 2016: 26). Згідно з їх позиції, суспільство потребувало просвітлення в важкий час. Істина символістів залишається актуальною упродовж століть – тільки Прекрасне може врятувати людину від тотального падіння та самознищення.

Р. Гіля не можна вважати ані декадентом, ані абсолютним символістом. Попри те, що перші вірші поета є класичними символістськими, він дуже швидко зневірився в певних традиціях літературного напрямку і почав шукати нові вектори, які могли б відкритися йому, залишивши «ідеалізм» символізму

позаду себе (Bobillot, n.d., 3). Поет відвідував літературний салон Стефана Маллярме (1842-1898) та чув усі вірші та розмірковування відомих символістів із перших вуст, мав час проаналізувати їх, і згодом дійшов висновку: оригінальну французьку мову продовжують спрощувати, тексти прості, символи очевидні, і, таким чином, читачеві допомагають з декодуванням ідеї. Поет виступив проти такого сприйняття мови і літератури; він зробив спробу пояснити, що читання твору має бути проблемним, необхідно змусити аудиторію думати довше, зацікавити їх невизначеністю та тим самим тримати у напрузі упродовж всього твору. Тому, на думку поета, символ може бути прихованим як в слові, так і в голосних, або приголосних, або звуках. Із такого міркування поет вивів асоціацію з музичними інструментами (Balakian, 1987: 1).

При аналізі віршів поета відмічаємо, значну увагу приділено голосним: по-перше, вони римують рядки, по-друге, вони можуть (!) передати образ чи образи, художню реальність, мотив, тощо; припускаємо, приголосні поет сприймав як шуми, що слугують лише фоном: вони необхідні, бо без них не буде ані гармонії, ані дисонансу в вірші (Ghil, 1887; Bryusov, 1904: 27). Таким чином, гармонію та хаос можна підпорядкувати авторській інтенції, тобто вони породжуються автором, а не є результатом самовільного перебігу подій.

Якщо багато символістів, декадентів і їхніх попередників несвідомо, часом, інтуїтивно, добирали слова, римуючи рядки, то Р. Гіль стверджував, музичність вірша – це більше ніж рима, це наскільки мелодійно голосні та приголосні перегукуються один із одним (Bobillot, n.d., 2). Тому знаряддям повіствування є не слова, а звуки. В якості контрастного прикладу Р. Гіль запропонував розібратися з *vers libre*, в тому вигляді як його розуміли поети Е. Верхарн (1855-1916) і Ф. В'єле-Гріффін (1864-1937). Вони й їхні послідовники взагалі не дотримувались правил віршованої метрики, а дослухалися тільки до почуттів, які підказували їм, з чого почати і де обірвати вірш. У таких роботах важко простежити риму, здебільшого її немає; також строфи не лімітовані за довжиною, кожна наступна може бути довша за попередню, чи навпаки. Таке письмо поет критикує, називаючи «свавіллям»

(Bryusov, 1904: 28). На його думку, жоден автор не може писати спонтанно, складати збірку з тематично непов'язаних між собою віршів. Автор мусить мати план письма: усвідомлювати для чого він чи вона пише конкретний вірш; розуміти, що якщо вірш крайній, то наступний обов'язково продовжує розвивати попередню ідею, наче в нарастаючій градації; постійно уявляти кінцевий результат (Bryusov, 1904: 29).

Відношення до теорії інструменталізму Р. Гіля двобічне: з одного боку, його ідея не є новаторською, бо Гілевська теорія – це результат праць французького поета Артюра Рембо (1854-1891), німецького акустика Германа фон Гельмгольца (1821-1894); з іншого боку, поет-інструменталіст зумів систематизувати висновки, яких дійшов, у абсолютно нову інтерпретацію інструменталізму.

Та значущість, яку приділив Р. Гіль теорії інструменталізму в епоху символізму (!), і те, в якій різкій формі він представив її своїм сучасникам, викликали гвалт у літературному колі. Поет-інструменталіст спробував показати, що його ідея є в творах більшості символістів (Ghil, 1887: 19-20). Наприклад, у поемі «Hérodias» («Іродіада», 1869) С. Маллярме важко не помітити часто повторюваний звук «о», який асоціюється з дзеркалом, що не є випадковим, бо автор обрав дзеркало темою поеми. Подібні «навмисності» Р. Гіль бачив у творчості більшості символістів, про що відкрито говорив, критикуючи останніх за «пиху» та «егоїзм» (Bobillot, n.d., 3).

Його спроба направити символістів у інший напрям (у жодному разі не повністю відвести від загальноприйнятих канонів!), яку поет здійснив у своєму описі «Розгляд слова» (Le Trâché du Verbe) у 1886 році, запропонувавши теорію музикального складу звуків, не отримала зворотного відгуку. Тогочасне негативне ставлення до Р. Гіля спричинило те, що на сьогоднішній день його постать із позиції «поет-інструменталіст» досі залишається невивченою, а його внесок у розвиток французької літератури є недооціненим (Acquisto, 2004). На сьогоднішній день постає задача віднайти якомога більше джерел, в яких згадується Р. Гіль, підтвердити, що його школа вплинула на чималу кількість

поетів того часу, а отже його внеском у розвиток напрямів і течій не можна нехтувати.

Referenses

- Acquisto, J. (2004). Between Stéphane Mallarmé and René Ghil. The impossible desire for poetry. *French Forum*, 29(3), 27-41. doi: 10.1353/frf.2005.0001
- Balakian, A. (1987). Mallarmé's Preface to René Ghil's "Traité du Verbe". *L'Esprit Créateur*, 27(3), 58-67. Retrieved from <https://www.jstor.org/stable/26284730>
- Bobillot, J.-P. (n.d.). *René Ghil: celui qui a dit non à Mallarmé*. Retrieved from <https://www.sitaudis.fr/Celebrations/rene-ghil-celui-qui-a-dit-non-a-mallarme.php>
- Bryusov, V. (1904). *Rene Gil' (s dvumja portretami i faksimile) [René Ghil (with two pictures and the facsimile)]*. *Vesy [La Balance]* (12), 12-31. Retrieved from <https://dlib.rsl.ru/viewer/60000100912#?page=2> [In Russian].
- Dubrovkin, R. (n.d.). *Rene Gil' i Valerij Brjusov: hronika odnoj perepiski [René Ghil and Valerii Briusov: the story of one written exchange]*. Retrieved from <http://sites.utoronto.ca/tsq/08/dubrovkin08.shtml> [In Russian].
- Ghil, R. (1887). *Traité du verbe (nouvelle édition augmentée et avérée)*. Retrieved from <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k126555j/f20.item.texteImage#>
- Kuntsevich, D. (2016). *Ehtapy stanovleniya frantsuzskogo simvolizma i ego otrazhenie vo frantsuzskoi kritike na rubezhe XIX-XX vv [Stages of development of French symbolism and its reflection in the French criticisms at the term of XIX and XX centuries]*. *Vestnik Rossiyskogo universiteta druzhby narodov. Seriya: Literaturovedenie. Zhurnalistika [Bulletin of the Peoples' Friendship University of Russian. Series: Literature Studies. Journalism]* (1), 25-35. Retrieved from <https://www.elibrary.ru/contents.asp?issueid=1567280> [In Russian].



ТЕКСТОВАЯ ИНТЕРФЕРЕНЦИЯ В ПРОЗЕ В.К. ЖЕЛЕЗНИКОВА

Попова Е.С. (Харьков)

<http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.4643687>

Abstract

Russian children's writers of the second half of the XX century showed an increasing interest in the inner world of young characters. Many elements of the representation of young heroes' mind arose due to this trend in children's fiction. The authors used various ways to recreate the